

Суспільні інтереси та їх вплив на здійснення правосуддя в умовах воєнного стану

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2023

Дата публікації: 2023-09-25

Постійна адреса:

<https://constitutionalist.com.ua/suspilni-interesy-ta-ikh-vplyv-na-zdijsnennia-pravosuddia-v-umovakh-voiennoho-stanu/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Програма підготовки та підвищення рівня кваліфікації помічників суддів Вищого антикорупційного суду

8 вересня 2023 року

Ян БЕРНАЗЮК

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Пов'язані поняття

- 1. Справедливість/моральність
- 2. Ефективний суд/ефективний судовий захист
- 3. Критерії обмеження прав особи:
 - 3.1. власність (конфіскація, санкції)
 - 3.2. приватність
 - 3.3. свобода слова
 - 3.4. свобода пересування (воєнний стан, COVID)
- 4. Закрите судові засідання в принципі гласності/рівності/ змагальності
- 5. Забезпечення балансу інтересів/пропорційність
- 6. Формалізм

Пов'язані поняття

- 7. Дія закону в часі
- 8. Процесуальний строк (поновлення строку)
- 9. Доктрина actio popularis (колективний позов/ГО/захист суспільних інтересів)
- 10. Принцип iura novit curia (суд знає закони)
- 11. Особливості суддівського розсуду (дискреції)
- 12. Доступ до суду/жоден суд
- 13. Національна безпека (інтереси держави)

- 14. Довіра до суду

Конституція України

- Стаття 23. Кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Ткачук О., Луспеник Д. Верховенство права – новий «старий» принцип цивільного судочинства: співвідношення із принципом законності. Слово Національної школи суддів України. 2017. № 3(20). С. 50–66.

- Аналіз практики ЄСПЛ з питань тлумачення ЄКПЛ дозволяє виділити такі складові принципи верховенства права: визнання пріоритетності прав людини у діяльності держави; наявність засобів правового захисту від довільного втручання публічної влади у здійснення гарантованих прав; судовий контроль за виконавчою гілкою влади; визначеність законом обсягу будь-якого правового розсуду та способу його здійснення; заборона довільного позбавлення волі; збалансованість інтересів окремого індивіда з інтересами інших членів товариства; судовий контроль за законністю затримання чи тримання під вартою; секулярність (світський характер) держави; доступ до суду; обов'язковість виконання рішень суду; суб'єктивна неупередженість суду; виключення втручання законодавця у процес відправлення правосуддя; принцип правової визначеності; несуперечність верховенству права як вимога до закону та якості закону, зокрема, до його змістовної відповідності прав людини, фактичної доступності та ясності; незмінність, незаперечність остаточного судового рішення, що набрало законної сили; наявність суспільної довіри до судів і т. д.

Висновок № 7(2005) Консультативна рада європейських суддів (КРЄС) про правосуддя та суспільство

- п. 7. Правосуддя є важливим компонентом демократичних суспільств. Воно має на меті вирішення спорів між сторонами і, шляхом ухвалення рішень, відігравати як «нормативну», так і «просвітницьку» роль, надаючи громадянам відповідні настанови, інформацію та гарантії щодо права та його практичного застосування.

Матеріал 7

- Трискладовий тест вирішення спору передбачає, що суд, приймаючи рішення у межах суддівського розсуду (дискреції суду), перевіряє його на відповідність (несуперечність) принципам :
 1. Національної безпеки
 2. Суспільного (державного) інтересу
 3. Ефективності захисту порушеного права особи

Національна безпека

- це складне поняття, яке охоплює собою стан мирного та стабільного існування держави та її інститутів, а також стан відсутності реальних екзистенційних загроз у сфері суспільно-управлінських та міждержавних відносин, в якій наперед неможливо законодавчо унормувати всі ознаки (визначення) можливих викликів перед державою в конкретний проміжок часу.

Ухвала ВС від 05 січня 2023 року у справі № 991/5572/22

- Відмовлено у відкритті касаційного провадження на ухвалу Апеляційної Палати Вищого антикорупційного суду від 20 грудня 2022 року про відмову у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою адвоката в інтересах дванадцяти фізичних осіб на рішення Вищого

антикорупційного суду від 12 грудня 2022 року у справі № 991/5572/22 за позовом Міністерства юстиції України до фізичної особи, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору: ТОВ «Танталіт», ТОВ «Дом Лесника» про застосування санкції, передбаченої пунктом 11 частини 1 статті 4 Закону України «Про санкції».

Ухвала ВС від 05 січня 2023 року у справі № 991/5572/22

- Національна безпека - це складне поняття, яке охоплює собою стан мирного та стабільного існування держави та її інститутів, а також стан відсутності реальних екзистенційних загроз у сфері суспільно-управлінських та міждержавних відносин.
- Загроза національній безпеці означає, зокрема, наявність ризиків державному суверенітету, конституційному ладу та територіальній цілісності країни, що може зумовити припинення існування країни або її частини.
- Рішення, які приймаються державою у випадку існування реальних загроз національній безпеці у визначених законом випадках є юридичною підставою для втручання та/або обмеження, зокрема, права власності, права на приватність, право на доступ до інформації та свободи слова.

Ухвала ВС від 05 січня 2023 року у справі № 991/5572/22

- Існування реальних загроз національній безпеці може виступати критерієм правомірності певного відступу держави від загальних правил (підходів), які стосуються дії закону в часі, дотримання принципу законності, принципів змагальності та рівності учасників судового процесу, обов'язковості виконання судового рішення, а також може обмежувати свободу суддівського розсуду (дискреції).
- Головними критеріями (принципами, мірилами) визначення правомірності застосування принципу національної безпеки для прийняття рішень суб'єктами владних повноважень є: справедливість (моральність), гуманність, пропорційність, наявність легітимної мети та безальтернативність.

Суспільний (публічний) інтерес

- є оціночним поняттям, що охоплює широке і водночас чітко не визначене коло законних та таких, що ґрунтуються на моральних засадах, інтересів, які складають певну сукупність приватних інтересів або важливі для значної кількості фізичних і юридичних осіб потреби, та відповідно до законодавчо встановленої компетенції забезпечуються суб'єктами владних повноважень (суб'єктами публічної адміністрації);
- це поняття не піддається однозначній кваліфікації (визначенню), а тому наявність суспільних (публічних) інтересів повинна бути предметом самостійної оцінки суду у кожному конкретному випадку; це складне питання права, яке стосується «невизначеного» інтересу, оскільки він не має конкретного суб'єкта з назвою, правосуб'єктністю, а також безпосередньою можливістю реалізувати свої процесуальні права у певній адміністративній процедурі або у спорі, що розглядається у суді.

Ознаки суспільного (публічного) інтересу

- 1) безпосередньо пов'язаний з моральністю та моральними засадами;
- 2) може та повинен співпадати із загальнодержавними інтересами та/або охоплювати локальні інтереси певної територіальної громади або соціальної групи;
- 3) відображає прагнення усього суспільства в цілому або його переважної частини; максимально відтворює (відстоює) інтереси всіх соціальних груп для досягнення в суспільстві справедливості як найвищого блага;

Ознаки суспільного (публічного) інтересу

- 4) може носити національний (охоплює такі найважливіші сфери, як збереження державного суверенітету, територіальної цілісності держави, благоустрій населених пунктів, надрокористування,

захист довкілля, безпека громадян, доступ до публічної інформації, охорона об'єктів культурної спадщини та ін.) або міжнародний характер (охоплює, головним чином, такі питання, як забезпечення екологічної безпеки та вирішення глобальних екологічних проблем, охорона здоров'я, подолання бідності у світі та ін.);

- 5) його зміст визначається у кожному конкретному випадку з урахуванням усіх особливостей ситуації, однак, такий інтерес завжди пов'язаний із необхідністю гарантування безпеки людей у всіх її вимірах, зокрема збереження життя та здоров'я людини, а також збереження державних та міждержавних утворень, які покликані забезпечувати ці гарантії, використовуючи відповідні цивілізаційні юридичні та інші механізми.

Рішення Конституційного Суду України № 3-рп/99 від 08 квітня 1999 рок

- Інтереси держави відрізняються від інтересів інших учасників суспільних відносин.
- В основі перших завжди є потреба у здійсненні загальнодержавних (політичних, економічних, соціальних та інших) дій, програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, охорону землі як національного багатства, захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання (пункт 3 мотивувальної частини).

Матеріал 16

- Стаття 6. Право на справедливий суд
- Міжнародні стандарти застосування принципу національної безпеки
- 1.Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або - тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, - коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини)

Матеріал 17

- Стаття 15. Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації
- Міжнародні стандарти застосування принципу національної безпеки
- 1. Під час війни або іншої суспільної небезпеки, яка загрожує життю нації (other public emergency threatening the life of the nation), будь-яка Висока Договірна Сторона може вживати заходів, що відступають від її зобов'язань за цією Конвенцією, виключно в тих межах, яких вимагає гострота становища, і за умови, що такі заходи не суперечать іншим її зобов'язанням згідно з міжнародним правом.
- 2. Наведене вище положення не може бути підставою для відступу від статті 2, крім випадків смерті внаслідок правомірних воєнних дій, і від статей 3, 4 (пункт 1) і 7.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини)

Матеріал 18

- Стаття 14
- Міжнародні стандарти застосування принципу національної безпеки

- Під час надзвичайного становища в державі, при якому життя нації перебуває під загрозою і про наявність якого офіційно оголошується, держави-учасниці цього Пакту можуть вживати заходів на відступ від своїх зобов'язань за цим Пактом тільки в такій мірі, у якій це диктується гостротою становища, при умові, що такі заходи не є несумісними з їх іншими зобов'язаннями за міжнародним правом і не тягнуть за собою дискримінації виключно на основі раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії соціального походження.
- Це положення не може бути підставою для якихось відступів від статей 6 (право на життя), 7 (заборона катування), 8 (заборона рабства), 11 (заборона позбавлений волі на тій лише підставі, що особа не в змозі виконати якесь договірне зобов'язання), 15 (заборона зворотної дії в часі закону, який визначає кримінальну відповідальність), 16 (право на невідчужувану правосуб'єктність) і 18 (свобода думки та совісті).
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 року)

Матеріал 19

- Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.
- Стаття 64
- В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.
- Конституція України
- Особливості застосування принципу національної безпеки в умовах воєнного стану в Україні

Рішення КСУ від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009

- Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України (частина перша статті 64 Основного Закону України).
- Конституційний Суд України наголошує, що встановлення обмежень прав і свобод людини і громадянина є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є домірним (пропорційним) та суспільно необхідним

Рішення КСУ від 1 червня 2016 року № 2-рп/2016

- Обмеження щодо реалізації конституційних прав і свобод не можуть бути свавільними та несправедливими, вони мають встановлюватися виключно Конституцією і законами України, переслідувати легітимну мету, бути обумовленими суспільною необхідністю досягнення цієї мети, пропорційними та обґрунтованими, у разі обмеження конституційного права або свободи законодавець зобов'язаний запровадити таке правове регулювання, яке дасть можливість оптимально досягти легітимної мети з мінімальним втручанням у реалізацію цього права або свободи і не порушувати сутнісний зміст такого права

Матеріал 22

- Термін «безпека» в аспекті нашого огляду згадується в Конституції України більше 30 разів.
- Конституція України

Матеріал 23

- Можна умовно виділити чотири основні сфери застосування принципу національної безпеки:

- захист суверенітету України,
- захист територіальної цілісності України,
- забезпечення економічної безпеки України,
- забезпечення інформаційної безпеки України.

Матеріал 24

- Ч. 1 Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.
- Ч. 3 Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави.
- Конституція України
- Стаття 17

Матеріал 25

- Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права.
- Конституція України
- Стаття 18

Матеріал 26

- Винятки, як і в Конвенції та Пакті:
- Право на приватність (ст. 32)
- Свобода слова (ст. 34)
- Право на об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст. 36, 37)
- Право на мирні зібрання (ст. 39)
- Право на страйк (ст. 44)

Матеріал 27

- Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України
- Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.
- Конституція України
- Стаття 32

Матеріал 28

- Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.
- Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.

- Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя.
- Конституція України
- Стаття 34

Матеріал 29

- Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.
- Конституція України
- Стаття 36

Матеріал 30

- Утворення і діяльність політичних партій та громадських організацій, програмні цілі або дії яких спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення, забороняються.
- Конституція України
- Стаття 37

Матеріал 31

- Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.
- Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.
- Конституція України
- Стаття 39

Матеріал 32

- Ті, хто працює, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів.
- Порядок здійснення права на страйк встановлюється законом з урахуванням необхідності забезпечення національної безпеки, охорони здоров'я, прав і свобод інших людей.
- Конституція України
- Стаття 44

Матеріал 33

- Рішення Конституційного Суду України від 16 липня 2019 року № 9-р/2019 у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»
- «Конституційний Суд України виходить з того, що Закон ухвалено «з метою недопущення повторення злочинів комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, будь-якої дискримінації за національною, соціальною, класовою, етнічною, расовою або іншими ознаками у майбутньому, відновлення історичної та соціальної справедливості, усунення загрози незалежності, суверенітету, територіальній цілісності та національній безпеці України».

Матеріал 34

- Рішення Конституційного Суду України № 6-рп/2011 від 16 червня 2011 року у справі за конституційним зверненням громадянина Костенка Юрія Івановича щодо офіційного тлумачення окремих положень підпунктів 1, 2 пункту 1 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про увічнення Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років»
- В аспекті конституційного звернення положення зазначеного Закону щодо порядку офіційного використання копій Прапора Перемоги від 21 квітня 2011 року № 3298–VI треба розуміти так, що Конституцією України визначено вичерпний перелік державних символів України, якими є Державний Прапор України, Державний Герб України та Державний Гімн України.
- Крім того, Суд визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), положення абзацу шостого статті 2 цього Закону (Закон втратив чинність на підставі Закону № 315-VIII від 09 квітня 2015 року).

Матеріал 35

- До Конституційного Суду України надійшло конституційне подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Угоди між Україною та Російською Федерацією з питань перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України (31.03.2023)
- <https://ccu.gov.ua/novyna/do-sudu-nadiyshlo-konstytuciynе-podannya-shchodo-vidpovidnosti-konstytuciyi-ukrayiny>
- https://ccu.gov.ua/sites/default/files/3_125_2023_utochnennya.pdf
- До Конституційного Суду України 31 березня 2023 року надійшло конституційне подання 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Угоди між Україною та Російською Федерацією з питань перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України від 21 квітня 2010 року, ратифікованої Законом України від 27 квітня 2010 року №2153-VI «Про ратифікацію Угоди між Україною та Російською Федерацією з перебування флоту Російської Федерації на території України».
- Суб'єкт права на конституційне подання вважає, що оскаржувана Угода не відповідає частині сьомій статті 17 Основного Закону України, а також стверджує, що вказана Угода суперечить принципам забезпечення національної безпеки.

Матеріал 36

- Верховний Суд вказав на правомірність рішення органу місцевого самоврядування про віднесення земельної ділянки до переліку тих, що не підлягають забудові, з мотивів захисту суспільних інтересів та національної безпеки
- У провадженні Верховного Суду перебувала справа за позовом Товариства до Міської ради про визнання протиправним та нечинним рішення в частині.
- Позивач у цій справі оскаржував рішення Міськради, яким внесено зміни до рішення «Про затвердження переліку земельних ділянок, які не підлягають забудові», в частині доповнення переліку

земельних ділянок, які не підлягають забудові, щодо земельної ділянки, на якій знаходився об'єкт нерухомого майна позивача, вважаючи, що цим рішенням порушено його права.

- Суд апеляційної інстанції задовольнив апеляційну скаргу Міськради, скасував рішення суду першої інстанції (позов було задоволено частково) та прийняв нову постанову про відмову в задоволенні позову. При цьому суд апеляційної інстанції виходив з того, що земельна ділянка з відповідним кадастровим номером є земельною ділянкою комунальної власності та не відведена Товариству в користування або у власність; розроблення технічної документації із землеустрою має на меті формування земельної ділянки як окремого об'єкта і не є доказом того, що остання як на час звернення до суду, так і на момент розгляду цієї справи у судах, за встановлених обставин, буде затверджена відповідною радою та відведена у користування або у власність позивача.

Висновки

- Верховний Суд погодився з такими висновками суду апеляційної інстанції, залишив касаційну скаргу Товариства без задоволення, а постанову суду апеляційної інстанції – без змін.
- Суд врахував встановлені судами попередніх інстанцій обставини та дійшов висновку, що спірне рішення Міськради прийнято із врахуванням інтересів територіальної громади міста, з метою збереження територій міста, які мають озеленення та благоустрій, на яких розташовані дерева цінних порід, що віднесені до дворових територій житлових будинків з дитячими та спортивними майданчиками та ділянки, які не підлягають забудові відповідно до законодавства (парки, сквери, бульвари, захисні смуги водоймищ, охороні зони пам'яток тощо).
- Верховний Суд врахував, що наказом командира військової частини «Про примусове відчуження майна на користь підрозділів військової частини» здійснено примусове відчуження нерухомого майна, у т.ч. споруду, що належить Товариству. У подальшому військовою частиною складено акт про вилучення нерухомого майна, яке належало на праві власності позивачу, який мотивовано потребою у недопущенні причалювання до Фестивального причалу або обстрілу з боку річки Дніпро з плавучих засобів, зважаючи на те, що споруда фактично не охороняється та здатна приховати кілька можливих груп противника у центрі Дніпра.
- Відповідно до частини п'ятої статті 41 Конституції України та статті 1 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване з наступним повним відшкодуванням їх вартості, зокрема в умовах воєнного чи надзвичайного стану; примусове відчуження майна – це позбавлення власника права власності на індивідуально визначене майно, що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості.

Висновки

- Враховуючи, що згідно з частиною п'ятою статті 6 зазначеного Закону право державної власності на майно виникає з дати підписання акта приймання-передачі, Суд дійшов висновку, що на момент розгляду цієї справи в суді першої інстанції власником нерухомого майна, яке належало позивачу, вже була держава в особі Міністерства оборони України.
- З огляду на вищевказане, Верховний Суд дійшов висновку про правомірність рішення органу місцевого самоврядування, яким віднесено земельну ділянку до переліку тих, що не підлягають забудові, виходячи з того, що (1) позивач не є суб'єктом, щодо якого застосовано таке рішення, або особою, яка є суб'єктом правовідносин, в яких його буде застосовано, (2) земельна ділянка є комунальною власністю та (3) не відведена позивачу в користування або у власність, а (4) рішення органу місцевого самоврядування про віднесення земельної ділянки до переліку тих, що не підлягають забудові, прийнято із врахуванням інтересів територіальної громади міста (суспільних інтересів) та національної безпеки.
- Постанова Верховного Суду від 07 лютого 2023 року у справі № 160/3164/22

Використані джерела

- Берназюк Ян. Ознаки та зміст суспільного (публічного) інтересу, його співвідношення з державними інтересами // Право і суспільство № 6/2021 С. 146-153.
http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/21.pdf
- Берназюк Ян. Критерії дотримання балансу суспільних (публічних) та приватних інтересів у національній судовій практиці // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2021, № 4 (96), С. 22-35 <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1429/1302>
- Берназюк Ян. Захист суспільного (публічного) інтересу як критерій обмеження конституційних прав та свобод особи // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – Серія Право. – Випуск 68, С. 124-130. https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/02/NVUzhNU_68.pdf
- Берназюк Ян. Поняття суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві. The concept of public (public) interest in administrative judiciary // Visegrad Journal on Human Rights. 2021, № 6, С. 11-16 https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2022/02/VJRHR_6_2021_Last.pdf
- Берназюк Ян. Аналіз судової практики в деяких категоріях справ щодо захисту суспільного (публічного) інтересу // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О.Дідоренка. – 2022, № 1 (97), С. 159-168. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1466>
- Берназюк Ян. Суб'єкти захисту суспільного (публічного) інтересу в адміністративному судочинстві // Слово Національної школи суддів України. 2021, № 4 (37), С. 85-96
http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2021/4_37_2021/Shkola-suddiv4-2021.pdf.

Використані джерела

- Берназюк Ян. Презентація на тему: «Принцип національної безпеки як підстава тимчасового обмеження прав і свобод людини в умовах воєнного стану (ст. 64 Конституції України) та відступу від зобов'язань держави (ст. 15 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод)» (Національна школа суддів України Відділ підготовки суддів Дніпровське регіональне відділення (8 лютого 2023 року)) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_vidstup_bespeka.pdf
- Берназюк Ян. Презентація на тему: Restrictions of the rights and freedoms under conditions of martial law (art. 64 of the Constitution of Ukraine) and derogating (art. 15 of the Convention) (Bilateral cooperation between the Supreme Court of Ukraine and the Supreme Court of Estonia «Court in the Context of War» (19-20 жовтня 2022 року; м. Тарту, Естонія) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Presentation_of_Ian_Bernaziuk.pdf
- Берназюк Ян. Презентація на тему: «Практичні аспекти застосування статті 15 конвенції про захист прав людини і основоположних свобод «відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації» (війна або інша суспільна небезпека)» (Всеукраїнський семінар для суддів та помічників суддів окружних та апеляційних адміністративних судів “Судова практика в питаннях – відповідях: адміністративне судочинство” (30 вересня 2022 року) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezent_st_15_Konven.pdf
- Берназюк Ян. Презентація на тему: «Застосування судами принципу національної безпеки: український та міжнародний аспект» (Національна школа суддів України, Дніпровське регіональне відділення; Підготовки для підтримання кваліфікації суддів місцевих загальних судів (16 серпня 2022 року) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_08_16_Bernazuk.pdf
- Берназюк Ян. Презентація на тему: «Особливості застосування принципу національної безпеки в умовах воєнного стану в Україні» (National Judge's Forum «Актуальні питання з розгляду спорів, пов'язаних із захистом прав фізичних осіб в умовах воєнного стану в Україні» (26 квітня 2023 року) https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_osobl_zastos_prun_nac_bezp.pdf

Використані джерела

- 13. Берназюк Ян. Суспільні та державні інтереси в аспекті національної безпеки: взаємодоповнюючі чи конкуруючі правові категорії // <http://nsj.gov.ua/ua/news/pidvishennya-rivnya-doviri-gromadskosti-do-sudu/>
- 14. Берназюк Ян. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів <http://constitutionalist.com.ua/osoblyvosti-provazhennia-u-spravakh-shchodo-oskarzhennia-normatyvno-pravo-vykh-aktiv>
- 15. Берназюк Ян. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі: особливості адміністративного судочинства // <https://constitutionalist.com.ua/pryntsyyp-ofitsijnoho-z-iasuvannia-vsikh-obstavyn-u-spravi-osoblyvosti-administratyvnoho-sudochynstva>
- 16. Берназюк Ян. Співвідношення ефективного способу судового захисту та меж втручання адміністративного суду у дискрецію суб'єктів владних повноважень // <https://constitutionalist.com.ua/spivvidnoshennia-efektyvnoho-sposobu-sudovoho-zakhystu-ta-mezh-vtruchannia-administratyvnoho-sudu-u-dyskretsiiu-sub-ektiv-vladnykh-povnovazhen>
- 17. Берназюк Ян. Формалізм та надмірний формалізм: особливості адміністративного судочинства <http://constitutionalist.com.ua/formalizm-ta-nadmirnyj-formalizm-osoblyvosti-administratyvnoho-sudochynstva>

Джерела та матеріали

1. Матеріал 35. <https://ccu.gov.ua/novyna/do-sudu-nadiyshlo-konstytuciynne-podannya-shchodo-vidpovidnosti-konstytuciyni-ukrayiny>
2. Матеріал 35. https://ccu.gov.ua/sites/default/files/3_125_2023_utochnennya.pdf
3. Використані джерела. http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2021/6_2021/21.pdf
4. Використані джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1429/1302>
5. Використані джерела. https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2022/02/NVUzhNU_68.pdf
6. Використані джерела. https://journal-vjhr.sk/wp-content/uploads/2022/02/VJHR_6_2021_Last.pdf
7. Використані джерела. <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1466>
8. Використані джерела. http://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2021/4_37_2021/Shkola-suddiv4-2021.pdf
9. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/bernaziuk_vidstup_bespeka.pdf
10. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Presentation_of_Ian_Bernaziuk.pdf
11. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/Prezent_st_15_Konven.pdf
12. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_08_16_Bernazuk.pdf
13. Використані джерела. https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2023_prezent/Prezent_o_sobl_zastos_prun_nac_bezp.pdf
14. Використані джерела. <http://nsj.gov.ua/ua/news/pidvishennya-rivnya-doviri-gromadskosti-do-sudu/>
15. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/osoblyvosti-provazhennia-u-spravakh-shchodo-oskarzhennia-normatyvno-pravovykh-aktiv>
16. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/pryntsyyp-ofitsijnoho-z-iasuvannia-vsikh-obstavyn-u-spravi-osoblyvosti-administratyvnoho-sudochynstva>
17. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/spivvidnoshennia-efektyvnoho-sposobu-sudovoho-zakhystu-ta-mezh-vtruchannia-administratyvnoho-sudu-u-dyskretsiiu-sub-ektiv-vladnykh-povnovazhen>
18. Використані джерела. <https://constitutionalist.com.ua/formalizm-ta-nadmirnyj-formalizm-osoblyvosti-administratyvnoho-sudochynstva>

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора